

20 LET MUZEJSKE ZBIRKE NOB ZA MLADINO NA ČRNUČAH

Posnetka z otvoritve črnuške muzejske zbirke 23. junija 1962.

Pred nami je 22. december – Dan jugoslovanske ljudske armade. V počastitev tega praznika bo na Črnučah slovesnost, s katero bo hkrati obeležena tudi dvajsetletnica Muzejske zbirke NOB za mladino. Darilo za ta jubilej bo temeljita prenova zbirke, zlasti tistega njenega dela, ki se nanaša na zgodovino Rašiške čete.

Proslava bo v sredo, 22. decembra, ob 17. uri. Hkrati bo tudi otvoritev razstave slik, ki so jih na rašiškem extemporu ustvarili likovniki – ljubitelji.

Peter Lešnjak, predvojni komunist in revolucionar ter nekaj časa tudi borec Rašiške čete, sodeluje pri črnuški Muzejski zbirki že vse od njenih začetkov. In prav njega sem zaprosila za pogovor o dvajsetletnem delu in razvoju te pomembne kulturne ustanove, ki smiselno pripada mladini.

Zamisel o ureditvi Muzejske zbirke NOB je bila porojena v času, ko so bile Črnuče občina in Peter Lešnjak njen predsednik. Hkrati je bil tudi predsednik občinske organizacije Zveze borcev. Tedaj – leta 1955 – so zgradili na Črnučah Dom borcev NOV, v katerem naj bi dobila prostora tudi Muzejska zbirka.

Zamislili – podprla jo je tudi bežigrajska občina h kateri je

Večji poudarek smeli Rašiški četi

bila priključena črnuška – ni bilo moč takoj uresničiti, ker je prostora v Domu borcev NOV zasedal eden od oddelkov Iskre. Šele po njegovi izselitvi – leta 1961 – so priprave stekle in 23. junija 1962 je bila Muzejska zbirka, v počastitev praznika občine Bežigrad, odprta za obiskovalce.

Muzejsko zbirko je uredil poseben odbor, ki ga je imenoval takratni občinski svet za prosveto in kulturo in za predsednika imenoval Petra Lešnjaka, ki je predsednik odbora še danes.

V prvi fazi so bili postavljeni eksponati o dogodkih, iz časov razvoja delavskega gibanja in NOB, ki so se odvijali na območju Črnuč in delno na Ježici. Ko je Muzejska zbirka prešla v okrilje občinske Zveze kulturnih organizacij, so jo leta 1968 prenovili, jo dopolnjevali in razširili še z eksponati o zgodovinskih dogodkih iz drugih predelov občine.

Obiskovalcem so v prvih letih člani odbora razlagali zgodovi-

no, prikazano v slikah, napisano besedo in rekvizite. Leta 1968 pa je odbor preudaril: »Zakaj ne bi razlago prepustili šolski mladini!« To se je tudi zgodilo.

S sredstvi, ki jih je prispevala občinska organizacija Zveze borcev, ki tudi sicer vselej pomaga Muzejski zbirki, so nabavili magnetofone. Na trakove so šolarji posneli svoj glas, s katerim so doslej že tisočim in tisočim obiskovalcem – vrstnikom in odraslim – posredovali zgodovino delavskega gibanja in narodnoosvobodilnega boja. Tako je Muzejska zbirka na Črnučah od leta 1968 naprej smiselno v rokah šolske mladine.

Obiskovalcev Muzejske zbirke je iz leta v leto čedalje več. Tabela, postavljena na vidno mesto ob desetletnici prenovi, prikazuje, da je bilo od leta 1968 do 1978 obiskovalcev 10.469 od teh 8.915 mladine in 1554 odraslih.

Muzejska zbirka prireja tudi razstave otroških risb na temo iz narodnoosvobodilnega boja,

ter razstave likovnih umetnikov. Doslej so prikazali svoje stvaritve Božidar Jakac, France Godec, Tone Svetina, Jože Slovinc in drugi.

Letos, ko proslavlja svojo dvajsetletnico, bo Muzejska zbirka spet obnovljena: »To bo velik preobrat«, mi je povedal Matija Žgajnar, zgodovinar v Muzeju ljudske revolucije Slovenije, ki je zadolžen za prenovi. »Z njo bo predvsem Rašiška četa dobila večji poudarek.«

Zbrana je nova dokumentacija – razne fotografije, letaki, proglašila, muzejske in dokumente. Med njimi tudi fotokopija nemškega poročila orožniške postaje Šmartno pod Šmarno goro z dne 23. julija 1941 o napadu na nekdanjega jugoslovanskega orožnika in izdajalca Franca Žnidaršiča. Poleg fotokopije tega dokumenta in njegovega slovenskega prevoda bomo videli tudi silico lokacije te organizirane oborožene akcije, ki je bila 22. julija 1941.

Vso dokumentacijo, namenjeno prenovi, sta zbrala Muzej ljudske revolucije Slovenije in Inštitut za zgodovino delavskega gibanja. Njegova sodelavka Rezka Traven je dobila določeno gradivo na terenu.

EDA KOMAVLI

KULTURNI PRIREDITVI

V počastitev praznika

Delavci ISKRE na Savski cesti so letošnji Dan republike počastili z dvema kulturnima prireditvama, katerih izvedbo in organizacijo so prevzeli sami.

V tednu pred 29. novembrom je v tovarniški galeriji »V kotu« razstavljal kipar amater Miha Kač svoje skulpture in portrete, posvečene narodnoosvobodilni borbi ter svoji družini. Razstavo si je ogledala večina delavcev z velikim zanimanjem in ni bilo malo začudenj, da v naših vrstah živi in dela tako nadarjen kipar, čeprav ga kot sodelavca že dolgo poznajo.

Na predpraznični dan pa so sindikalni delavci pripravili v prostorih montaže proslavo, posvečeno devetintridesetemu rojstnemu dnevu naše nove socialistične in samoupravne Jugoslavije. Po uvodnem govoru predsednika delavskega sveta tozde Sestavni deli Jožeta Radoševića, so v kulturnem programu nastopili učenci sosednje osnovne šole »Boris Kidrič«. Čeprav je bila proslava v proizvodnih prostorih in niso sodelovali uveljavljeni umetniki, je dala veličasten vtis. Prepričala pa je tudi, da je najplemeniteje in največ vredno tisto, kar naredijo delavci sami, od trdo zasluženega kruha na delovnem mestu, pa do praznovanja pomembnih mejnikov v borbi za osvoboditev delavskega razreda.

A.C.

Slike graščine Dol na GR

V sredo, 15. decembra, ob 17. uri bodo v paviljonu Jurček na Gospodarskem razstavišču odprli razstavo slik Ex tempore Dol 1982.

Na otvoritvi bosta v kulturnem sporedu sodelovala mešani pevski zbor Commerce in kvartet Zora PD Savlje – Kleče pod vodstvom Srdjana Ribarovića. Razstavo prireja Turistično društvo Bežigrad in občinska zveza kulturnih organizacij. Odprta bo do 25. decembra, razen sobote in nedelje.

POIŠČITE V KNJIŽNICI

Privlačne knjige spominov

Slovenske založniške hiše kar pogosto vključujejo v svoje programe spomine. V zadnjem času so se tujim avtorjem pridružila dela znanih Slovencev, predvsem politikov in revolucionarjev.

Naj so osebna pričevanja literarno, zgodovinsko ali dokumentarno obarvana, vsa imajo med bralci velik odmev. Radi bi vas opozorili nanje.

Aleš BEBLER Primož: Čez drn in strn.
Tone FAJFAR Gašper: Odločitve.
France KLOPČIČ: Desetletja preizkušenj.
Edvard KOCBEK: Pred viharjem.
Vlado KOZAK DIZMA: Kozarška pričevanja.
Ivan KREFT: Spori in spopadi.
Franc LUBEJ-Drežnje: Odločitve.
Ivan MAČEK Matija: Spomini.
Josip VIDMAR: Obrazi.
Joža VILFAN: Delo, spomini, srečanja.

BEŽIGRAJSKA PIHALNA GODBA

22. decembra prvič na prostem

Bežigrajska pihalna godba je na prvih prireditvah navdušila obiskovalce, prava premiera pa bo bržkone 22. decembra, ko bodo nastopili na koncertu v Tovarni kovinske galanterije; obetajo pa, da se bodo do tja odpravili peš iz družbenega doma Stadion in spotoma seveda kaj zaigrali. Jože Bučar, nekdanji predsednik bežigrajskega izvršnega sveta, je vodil iniciativni odbor za ustanovitev godbe, godbenikom pa je ostal zvest še naprej, saj zdaj vodi sekcijo pihalne godbe pri kulturno-umetniškem društvu Stadion.

»Za nami sta prva nastopa, ob slovenskem kongresu sindikatov in pred dnevom republike, to sta prvi nagradi za delo,« pravi Jože Bučar. »Začelo se je junija, kmalu smo nato nabavili 32 instrumentov in 35 uniform, bežigrajska interesna skupnost za razvoj in financiranje družbenega standarda pa nam je pomagala rešiti prostorske probleme. Vadimo namreč v glasbeni sobi, poprej slabo izkoriščenemu trimske-

pihalni orkester
"godba bežigrad"
ljubljana, staničeva 41

mu kabinetu v družbenem domu Stadion. Med 35 člani, ki stalno prihajajo na vaje, je približno deset začetnikov, ostali pa že dobro obvladajo svoje instrumente. Tako je med nami pet bratov Škerjanc iz Stožic, to so preverjeni, nadarjeni glasbeniki, srečno roko smo imeli pri izbiri kapelnika Leandra Pegamta, z godbo pa sode-

luje tudi nekdanji kapelnik Tivtove garde Gvido Učakar, ki je po vsej Sloveniji znan tudi kot komponist in bo prav gotovo pripravil kakšno noviteto tudi za našo godbo.

»Zlasti smo ponosni na to, da vzgajamo mlade kadre, tudi take, ki še nimajo glasbene izobrazbe,« se je v pogovor vključil Slavko Kokalj, ki sam zaigra na saksofon ali klarinet, za vsak instrument pa poprime tudi v dobro znanem orkestru Mandolina. »Naša glasbena šola deluje v ponedeljek in četrtek od 10. do 12. in od 17. do 19. ure, ob sredah zvečer pa imamo skupne vaje. Vse informacije lahko dobijo bralci na tel. številki 322-267.«

V uniformah se godbeniki za zdaj še niso pokazali, saj jih bo treba še prekopirati. Hkrati pa so naročili tudi značko in izdelali znak godbe, ki ga predstavljamo tudi v našem glasilu. 1. maja prihodnje leto pa vas bo po delavski tradiciji prebudila bežigrajska pihalna godba.

S. D.

Slike in grafike Š. Potočnika

V Družbenem domu Stadion na Staničevi 41 je odprta razstava slik in grafik akademskega slikarja Štefa Potočnika.

SAŠO JANKOVIČ:

»Strip mora biti aktualen«

Avtor tega in podobnih stripov, ki smo jih v Zboru občanov že večkrat objavili, je 22-letni SAŠO JANKOVIČ iz Bežigrada. Tako kot vsi dobri risarji je tudi Sašo začel sukati svinčnik že zelo zgodaj. V četrtem razredu osnovne šole mu je tovarniška učiteljica izrecno prepovedala risati stripe med poukom – pa se ga ni prijel. Njegovi osnovnošolski stripi so imeli preprosto vsebino kot nam je zaupal sam. Z leti pa so postajali vse bolj angažirani in družbeno kritični.

V četrtem letniku bežigrajske gimnazije je začel risati kratke zgodbe po besedilih sošolca Francija Merjasca, ki jih je objavjal predvsem tednik Mladina. Potem je eno leto risal sam. »S kopico idej je lažje risati«, meni Sašo, zato trenutno

sodeluje z Radom Kolmanom, sošolcem pri študiju arhitekture. Njuno sodelovanje je uspešno, saj je nekatere stripe objavil tudi Pavliha.

– Kdo po tvojem mnenju v slovenskem kulturnem prostoru riše najboljše stripe? Imaš kakšnega vzornika?

»Vzornika nimam, čeprav je Bine Rogelj ocenil, da rišem na enak način kot so narisani znani stripi Alana Forda. Najboljša risarja stripov pa sta po mojem mnenju Kostja Gatnik in Miki Muster.«

– Kakšen je položaj stripa pri nas?

»Včasih smo se res obnašali bolj mačehovsko do te vrste umetnosti. Zadnja leta pa se stvari obračajo na bolje. Po Gatnikovi izdaji stripa Magna purga leta 1977 in letošnji

Foto: V. P.

Galetovi Zabavni periodiki se je sprožila veriga razprav o stripu. Strip prodira med slovenske bralce.

– Kaj je bistvo stripa?

»Je jasen, jednat, vizualen.«

Sašo bo kmalu postal arhitekt. Risanju stripov pa se ne bo nikoli odrekel. Tako bo poleg stolov oblikoval tudi naš pogled na svet in iskal »zrno soli« v našem enoličnem vsakdanju.

Od 27. decembra naprej si boste v štirinajstih dneh lahko ogledali stripe Saša Jankoviča in njegovega prijatelja Ivana Staniča tudi v avli Družbenega centra Bežigrad.

VIDA PETROVČIČ

STO RAZSTAV V BEŽIGRAJSKI GALERIJ

V sredo, 15. decembra, ob 18. uri bo v Bežigrajski galeriji otvoritev stote razstave. Ni naključje, da bo razstavljal Dragica Čadež, saj je predstavila svoja dela tudi na prvi razstavi v tej galeriji. Na ogled bodo dela nastala letos, in sicer dva ciklusa: »Sestavljenke« in »Kompozicije«. Na fotografiji so dela iz obeh ciklusev.

Foto: JAKA BRIGAR

